

NÉGYES SZÁMÚ HÁZ

Hazafelé menet mindig megálltam az ablak alatt, vártam, hogy megszólaljon a zongora, majd a hegedű, s behunytt szemem előtt azonnal felzöldült a sík mező, két árván integető torony: a torony mögött almafák levelei porosodnak. Ekkor netteggé vártam a lelkivilágomba tolaikodó állapotokat, mert biztosra vehettem, hogy a következő pillanatban a hegedű szomorkás szólama az óra érzékeny pontosságával beröpíti vágyaimat a sohasem látott leány szobájába.

Beethoven muzsikáltak.

Ha most hazamegyek, megvaosoráztatnak, jóccakát kívánnak s bújhatok a paplan alá, hiszen jobb és változatosabb, izgalmasabb és érdekfeszítőbb életet nem találhattak fel számomra a szüleim. S rajtuk kívül senki sem törődött vellem. Két irányban jártam az álom peremén: visszalattogtam az ablak alá, s már régen befogadtam magamba azt a megilletést, amelynek eredményeként életem majd csak attól a naptól nyer értelmet, amikor a leánnyal, aki hegedűjén elém varázsolja a két tonnyot, a sík mezőt és az almafákat, együtt — ez már a másik út — nézzük a napnyugtát a híd alatti kiugró párkányán üldögélve.

Kéz a kézben. Szótlanul. Világi dolgokról nem beszélve.

Éjfél előtt elfűtták a lámpát.

Búzavirágos rét felé futottunk és várrmok után kutattunk. Édesanyám azt mondja, hogy mostanában úgy alszom, akár a macskók a barlangok sötétjében. A valóság álomban formálódik, s ez a valóság az életnek halványlila díszletet kölcsönzött. Pedig akkortájt feketebe öltözött katonák cirkáltak az utcán, és én mégis azt merem remélni, hogy a leánnyal, aki a hegedűjén játszik, gondolati mélységben kiegyenlítődttem, s kérhetem, megkövetelhetem tőle életem sorának jobbra fordulását, egy kézfogósdit, egy nagy-nagy futást, amely elvezet a megfoghatatlan gyönyörűségekig.

Vajon mi tehet a két torony mögött?!

S haragos éjszakákon miért nem bújhatunk össze, mint az erdő vadjai? Hajnalban, ébredéskor mindig a nagy futás vágya hevített, de magamba zárva a rohanás kedvét, megittam a tejet, csókot nyomtam Irénke és Mauzi homlokára, majd hónom alatt a szerszámosládával kifordultam a kapun. Az udvarunkban orgona illatozott, s a virág szaga régi emlékeket bontott bennem — Erzsi, Kálmán onki, Mari tanti, Betyár kutyám —, s nem, nem, a két torony nem lopakodhat ki képzeletemből.

Tekintetem a járdára tapadt, s meggyorsítottam a lépteimet.

A műhely.

Imre a kezembe nyomott egy vésőt és a sarokba küldött. Csupa olaj volt a tenyerem, amikor tíz óra felé megjött a mester. Olyan az élet, akár egy nagy sziklatömb, kemény, de vannak benne erezetek, s ezekbe az erezetekbe a viharos égről lopunk színeket. A mester furcsa színkeverékekkel mintázta számunkra a világot. Vagy csak én igényeltem festői látványokat? Hiszen Imre a satu fölött egyszerűen megmerevedik, és estig őt csak a vasfűrészre váró anyag keménységi foka érdekli. Talán sohasem gondol a mezőre, a toronyokra, a leányokra. Ha megkapja a katonai behívót, ő lesz az első, akit kitüntetnek vagy lepuffantanak.

Talán a front vonul a két torony mögött?!

Az ébredés forgószélként megzavarta képzelgéseimet. Én is katonának leszek és géppuskafészekből verem vissza az ellent. Megvédem a pusztát képzeletben létező világomat, a hegedűt, s ha kell, az életemet is feláldozom a rövid délutáni zenehallgatás örömeiért.

Van persze prózáibb eszmélése is a létnek.

A mester röviden közölte velem, hogy »ebben és ebben az utcában, a négyes számú házban, vigyázz, azt hiszem négy, elromlott a fürdőszobában a csap, s aztán ne sokat málléskodj, tíz perc alatt végezhetsz, senkivel nem szemtelenkedsz, ha németek, szólj hozzájuk németül, ha magyarok, szólj hozzájuk magyarul, mehetsz...«

Természetesen tudtam, hogy melyik városban vagyok, de a földön vagy talán az égen van-e ez a város, arra már nehezebb volt választ adni. Álltam az »ebben és ebben az utcában, a négyes számú ház kapuja előtt«, s rohanva menekülhettem volna tovább, mondhattam a mesternek hogy »a gazda nem volt otthon«, össze kell esni, hiszen fáj a fogam, a gyomrom, képtelen vagyok tájékozódni.

A szemenkélő eső aztán valamelyest magamhoz térített.

Ahhoz, hogy én a nagyok és boldogok világához tartozzam, ahhoz még nőni kellett, új cipőbe bújni, kék öltönyben feszíteni, s fejből elszavalni néhány divatos költeményt a hős, de halott katonákról. Aztán egyetlen feltétele, egy elengedhetetlen feltétele is volt a két torony megközelítésének: Bízni abban, hogy az élet, amelyre születtem, olyan a valóságban, mint ábrándjaimban, mert hát a paplan alatt nem lehet csak úgy álmodozva »lepipálni« a hétköznapok szürkeségét, a mosoly, a meghunyászkodó modor pedig kötelező akkor is, amikor vizesen itt állok a négyes számú ház kapuja előtt.

Tőlem alig méternyire az ablak.

Ma csak azért esik az eső — inkább havazna, a hó nem csap. ekkora zajt —, hogy egész éjjel sírhassak, amiért a mester megalázott, amikor a négyes számú házba küldött. Ő a sátán, aki próbára teszi a gyerekeket, aki bevezeti őket a mesék világába, s onnan aztán a keserű és egyszerű igazság kardjával töri darabokra az álmokat, ábrándokat, amelyeket a hegedűt megszólaltató leány kőné fontak, odakötöztek.

Az udvarban kutyák ugattak.

Úgy léptem át a küszöböt, mint az alvajáró, s az elém siető aszszonynak elmotyogtam, hogy »megnézem a fürdőszobát«, ment a mester így mondta és úgy mondta, ő sem tudja, majd mindent megvizsgálunk, gyorsan megleszünk...

Némétül gagyogtam — megjátszottam a látszat jó modort —, s ez is nehezemre esett. A fehér fürdőszoba elűzte kedves képzelgéseimet. A ládából kiszedtem a szerszámokat, s minden pillanatban azt vártam, hogy a könnyű szarvasok futásával a zongorából felhangzó hangok után iramodjon a hegedű, s akkor még itt is, a hűvös fürdőszobában megkövetelhettem az élettől: Minden jó és szép találjon utat a szívemhez.

Amikor végül is meghallottam a zongorát, megrendült amúgy is süppedékes lelki talajom. Csak ki kellett nyitni az ajtót, s megláthatam a szemüveges zongoratanárt, mellette a kislányt, aki hegedű vonójával integet a két torony felé, hívogatja a sík mezőket, intésére lehullnak a fáról az almák, s mi rohanunk, rohanunk, kifelé a villágból, túl a két torony horizontján, ahol vízililiomok, igen, igen, vízililiomok és csónakok hívogatnak a vízben.

Formálódik bennem az új élet.

S e z t az életet tartom meg magamnak.

A hegedű szólama a hattyúk nesztelen suhanásával úszott a zongorából felhangzó akkordok közé. Belelehelte a létbe, belesóhajtott, sírt, hívogatott, könnyöngött, üzenetet küldött felém, olvashatatlan aláírással...

Az ellenállás kiapadt bennem.

Kicsaptam az ajtót.

Hogyan is élt képzeletemben a látvány? A zongora mögött a tanár, aki kopasz és szemüveges, mosolya jóságos, mellette pedig kamaszkorom őrzője s mindketten csak nekem játszanak...

Hárman voltunk a szobában.

A zongora fölé hajló fiatalember, én — s bennem hangtalanul illanó életkedvek — és a másik fiú, aki a hegedűn játszott.

Mindketten katonai egyenruhában feszítettek.

Szerettem volna anyám karjába futni, s ott sínni, anélkül, hogy bárkinek számvetést kellene adni az érzésekről, amelyek végképp elválasztottak a tornyok világától. Mert édesanya nem kérdez, édesanya, ha kedve éppen úgy jön, együtt sír a gyerekekkel.

— Szereted Beethovent? — kérdezte az a fiú, aki zongorázott. — Gyere ülj lide mellém és lapozzál...

Hallgattam.

— De előbb mosd meg a kezedet! — tette hozzá a másik.

Már-már megfordultam, de aztán figyelni kezdtem a zene változó ritmusát. Dobokat hallottam és trombitákat, lovak patáit, ágyúörgögést és egy kislány sikolyát, akít elvonszoltak a zongora mellől.

Hanyatt-homlok menekültem a négyes számú házból. Menekültem az ablak alól, pedig sokáig fülemben csengett, visszhangzott a zongora és a hegedű együttes dallama, s ez a muzsika durván itágra meresztette szememet. Látnom kellett a háborút!

Este megnyugodtam.

Más irányba kezdtem kutatni a lét nekemvalóságát, hiszen a nagy felfedezésekből egy egész századra valót kaptam. Az életet pedig sokáig kell gyakorolni. Valaminek a pótlása nem történhet meg csak úgy egyszerűen, egyik napról a másikra . . .

